

התנועה למאבק בפשע ובשחיתות

עמותה (ע"ר) מלכ"ר מס' 580492379

המאבק בפשיעה ובשחיתות הציבורית.

מבוא:

בבואנו לנתח את רמת הפשיעה והשחיתות בישראל, חובה עלינו לעשות הבחנה בין כל הגורמים המשפיעים, כגון: מאבק הממשלה על זרועותיה – המשטרה והפרקליטות, שרות בתי הסהר, שרות המבחן, ובראשו היועץ המשפטי לממשלה – שהוא כידוע הרשות המבצעת. רשות נוספת וחשובה לא פחות היא הרשות השופטת, קרי, בתי המשפט. הרשות המשמעותית ביותר לקביעת מדיניות החוק והסדר היא כנסת ישראל – הרשות המחוקקת.

באם לא יתקיים מאבק המשלב את כל הרשויות הנ"ל והמאחד את כל הכוחות למען הזעקה הנשמעת כבר שנים אחדות מכל שכבות המגזר הציבורי והפרטי לא יהיה שינוי לטובה. על כל הגופים הללו לעשות יד אחת ולהעלות את הצורך המידי במאבק בפשיעה ואת צרכי הציבור הרחב, קורבנות הפשיעה והמוסדות האזרחיים בתחושת ביטחון. משטרה מקצועית ויעילה ככל שתהיה אינה מסוגלת להגיע להישגים מתאימים בלי שיתוף פעולה מלא עם הרשויות המבצעות והמחוקקות. לפיכך, אין למצוא את האשם בכישלון ובחידלון של המאבק בפשיעה ובשחיתות רק במשטרת ישראל. התרופפות המערכות וחוסר שיתוף פעולה בין הרשויות כולן, הוא שעומד בראש המצב הבלתי נסבל המשפיע על בטחוננו האישי של כל אחד מאיתנו.

האם כשלה המשטרה?

בבואנו לבדוק את הלך הרוח בציבור הרחב ובקרב אנשים אשר הסוגיה קרובה לליבם, אנו למדים כי הדעה הרווחת היא כי המשטרה נכשלת מזה שנים, היא אינה זוכה לאמון הציבור במבחן התוצאה של מימדי הפשע וחומרתו. ניתנת האמת להיאמר כי בתפיסה הציבורית המצב רק הולך ומתדרדר והמשטרה לא רק שאינה מצליחה לייצבו, ההפך הוא הנכון, והיא הולכת ומאבדת אחיזה ושליטה באכיפת ושמירת החוק והגנה על אזרחי המדינה.

הפשיעה גואה ולעומתה רמת הגילויים נמוכה והתוצאה היא כי אין הרתעה מספקת על העבריינים וכתוצאה מכך אין בטחון ושירות טוב לאזרח. במילים אחרות, תפקידי ותפקודי המשטרה המוגדרים בחוק אינם מתבצעים ברוח החוק והיעדים אינם מושגים, והציבור בינתיים שותק. השאלה היא עד מתי?

בטחון כל אזרח בישראל מוטל בספק, חירותו וכבודו נרמסים ברגל גסה על ידי מיעוט עברייני בשם "זכויות הפרט וכבוד האדם וחירותו".

בכדי להבין את דעתי, ודעת רבים אחרים, חובה להגדיר מספר עובדות יסוד, שיש בהן בכדי להצביע על כך כי הכישלון באכיפת ומניעת הפשע והשחיתות אינו יתום. אבות רבים לו ובראשם הרשות המבצעת, הרשות השופטת, הרשות המחוקקת ומשטרת ישראל.

היכן לא השיגה המשטרה את יעדיה?

- א. מניעת פשעים.
- ב. גילוי עבריינים ועבירות.

התנועה למאבק בפשע ובשחיתות

עמותה (ע"ר) מלכ"ר מס' 580492379

- ג. הבאתם של עבריינים לדין.
- ד. שמירת הסדר הציבורי.
- ה. מתן תחושת בטחון לאזרחי המדינה.

לאור המצב הקיים, נראה לכאורה כאילו והכישלון במלחמה בפשע ובשחיתות מוטל רק על כתפי המשטרה ולא כך הוא הדבר. משטרת ישראל היא זו הנושאת באחריות הכוללת למצב הקיים, משום שהיא מסכימה וממשיכה לתפקד בתנאים הנוכחיים, הבלתי אפשריים בהם נאלצת המשטרה שלא לומר את כל האמת לציבור, לממשלה ולמחוקק. בתנאים שנוצרו, גם הזרמת מימון נוסף לכוח אדם או צי רכב לא יחוללו את המהפך המתבקש או כל תוצאה חיובית אחרת.

האם על המשטרה להמשיך ולשתוק?

המשטרה חייבת להביא מסר חד וברור לכולם כי ידיה כבולות, כי אין לה סמכויות מעצר מספיקות לחקירה ולמניעה, כי קלות הראש שנוהגים בתי המשפט בשחרור חשודים ונאשמים מסיבות שאינן תלויות במשטרה כגון: חוסר בתקני כליאה, מחסור בפרקליטים, חוסר בשופטים ובתי משפט והעומס הבלתי נסבל על כל מערכת אכיפת החוק הגורם לסחבת משפטית הוא שמביא בסופו של דבר לתוצאה הבלתי נמנעת בה ביטחון הציבור נפגע, ונפגע חזק. השתיקה הרועמת אינה יכולה לבוא על חשבון הציבור, שזכאי על פי דין וחוקי המדינה הבסיסיים לקבל את מגוון שירותי המשטרה באופן מלא ובריאי. המחבלים הרבים אינם צריכים לבוא כסיבה מוצדקת ואינם יכולים להרגיע את הציבור.

האם למצב הכלכלי ולחינוך במדינה השפעה על המצב?

גם המשטרה וגם הגורמים המקצועיים טוענים כי לחינוך ולעוני השפעה מכרעת על המצב הקיים. הפשיעה ממשיכה לגאות ולהשתולל ואנו צריכים לשאול את עצמנו: נו אז מה? הרי מאז קום המדינה היו קיימים פערים חברתיים גדולים, העוני תמיד היה קיים, וגם עליה של תרבויות שונות, שהביאו עימם תרבות עבריינית חדשה, כל אלה אינם יכולים לשמש תירוץ לחוסר ההצלחה במאבק. חובה על המשטרה להמשיך במאבק הצודק והחכם החל מהחינוך והמניעה ועד לפושעים ולמושחתים. המשטרה מבקשת ללא הרף הגדלות תקציב לכוח אדם ולמשאבים אחרים כמו: בניינים מפוארים למתקני המשטרה, כלי רכב מפוארים, משכורות מוגדלות לאקדמאים ולקצונה הבכירה, אשר בשנים האחרונות רבים מהם מגויסים משורות משוחררי צה"ל, ללא הכשרה ולכן גם ללא התאמה לתפקידם החדש. מהלך זה פוגע במקצועיות המשטרה, ובמקום משטרה חזקה, שאנשיה הוכשרו במיוחד לתפקידם על פי קישוריהם ויכולתם המוכחת, הופכת המשטרה למסלול קידום אזרחי לפורשי צה"ל ומג"ב. מהלכים אשר ללא ספק תורמים רבות לתחושות הקשות ולחוסר שביעות הרצון מתפקוד משטרת ישראל.

בספרי "בעין בולשת" כבר כתבתי לפני שנים ואף חזיתי בצער את הכישלון הבא של תפקוד המשטרה, אך לצערי, באותם הימים איש לא רצה להאמין ולא שהה לקול זעקתי. ואני תקווה כי רבים יתעוררו ויעשו את חובתם האזרחית מתוך דאגה אמיתית לביטחון ועתיד ילדנו.

התנועה למאבק בפשע ובשחיתות

עמותה (ע"ר) מלכ"ר מס' 580492379

ואיפה הממשלה?

הממשלה אינה לוחצת מספיק על המשטרה, וההפך הוא הנכון. גם בממשלה מבינים כי הפתרונות יגיעו רק בהשקעת משאבים חסרת תקדים ובהפניית תקציבים אדירים למאבק בפשיעה וכנראה שלא כדאי להשקיע סכומים אלה.

לא פעם נאמר לי, שהפשיעה מפרנסת אלפי עובדים ועסקים, מאות ארגונים ומוסדות, חברות ביטוח, חברות שמירה ואבטחה, עורכי דין, בתי סוהר ועוד.... באם תרד רמת הפשיעה, מאיפה יתפרנסו כולם? בספר "בעין בולשת" אני מספר על מקרה בו מיהרנו לאזעקה על שוד בנק, בדרך אמרתי למפקדי כי אני מתבייש להיכנס לבנק כי יחשבו אותנו ללא מוצלחים, מפקדי השיב לי "אם לא יהיו מעשי שוד, אנו נעבוד בסיוור ובתנועה ולא בבולשת, האם בכך אני חפץ?" ברור לכל כי זוהי מחשבה פסולה, גם אם אלפים יחפשו עבודה אחרת שאינה קשורה לפשע. כי הפשע הוא כמו סרטן המתפשט בגופנו לכלותנו, ויש למגר אותו מתחילתו ובמהירות. **הממשלה חייבת להשקיע במשטרת ישראל רק בהתאם לתוכנית עבודה רב שנתית מוזולארית. הכוללת יעדים אמיתיים להשגה.**

מפת דרכים מומלצת למשטרה:

אין ברירה אחרת. המשטרה חייבת לעבור רפורמה מהפכנית ולקבוע מדיניות אכיפה בצד דרישה אולטימטיבית לממשלה ולכנסת ישראל לשינוי חוק המעצרים למטרות חקירה ממושכת במגבלות ואיזונים והבאת הנאשמים לדין בתוך תקופת מעצרו ועד תום ההליכים כפי, שהיה החוק בזמנו. פוליטיקאים ושרים, שהחלו את דרכם כעורכי דין ומונו לאחר מכן לחברי כנסת, הם אלו אשר שינו את החוק לטובת המיעוט העברייני. הם, שאמרו כי אזרחים שומרי חוק נעצרו ויעצרו ויקבלו "טיפול משטרתי" עד למצב של פגיעה בזכויות הפרט שלהם מבלי סיבה מוצדקת וראויה. אותם פוליטיקאים לא האמינו בעצם לשופטים בעליון וכעסו עליהם, שהם קבעו הלכות חשובות וצודקות בעניין המעצרים והחקירות מתוך יסודות של אינטרס ציבורי והתחשבות ברמת הפשיעה המאורגנת ההולכת ומשתכללת.

היו אלה אותם המחוקקים, הפוליטיקאים, שהיו לחברי כנסת ושרים בממשלה, ושחלקם חברים בלשכת עורכי הדין בישראל, אשר ייצגו לפני כן את הכבדים שבפושעי המדינה ולמענם העבירו את "חוק עוקף בג"ץ". אלו הם שליחו של הציבור. אולם, אינני בטוח של איזה ציבור. לבטח לא הציבור שאותו אני מכיר, לא ציבור אזרחי ישראל וגם לא ציבור קורבנות הפשע. בספרי, אני מתייחס למאבק שניהלתי בבתי המשפט כחוקר משטרתי נגד שחרורים לא מוצדקים, ובג"ץ קבע הלכות צודקות אשר התאימו למערכת המשטרית אך לא התאימו לצערנו לאותם עורכי דין המדופלמים. (פרק המשפט והצדק).

המשטרה חייבת לקבוע סדרי עדיפויות נכונים ומתוכם לגזור את הכוחות המבצעיים. לדעתי, כוח אחד ללוחמה ומיגור הפשיעה והשחיתות והאחר ללוחמה בפעילות חבלנית עוינת ובסדר הציבורי. אל לה למשטרה לערבב בין השניים, אין להעלות את הדעת שבלשים וחוקרים יעזבו את תפקידם לפעולות שאינן קשורות ולו לשעה אחת. הנזק לפעילותם הוא בלתי הפיך.

המאבק בפשע קודם לכל

המאבק מחויב ברציפות על מנת ולמנוע מהפושעים לקום, להתארגן ולבצע. המשטרה חייבת לקבוע סדר עדיפות ללוחמה בפשיעה, כאשר גילוי עבריינים ועבירות הם קודמים למניעת פשעים הגובים מחיר כבד ברכב ובכוח אדם איכותי.

התנועה למאבק בפשע ובשחיתות

עמותה (ע"ר) מלכ"ר מס' 580492379

ההון הרב המושקע במניעה לא הוכח כיעיל ולא עמד במבחן ההוצאה – התוצאה. אין ירידה סטטיסטית במניעת פשע כולל כל השקעת המשאבים וכוח האדם בשיטור הקהילתי ומתנדבי משא"ז – אק"מ. המחקרים הצביעו בבירור על כך, שהעבריינות מתבצעת במקומות אחרים ובזמנים בהם אין פעילות משטרתית. על כן סיורי המניעה חייבים להיות סמויים ולא שגרתיים, ההפך מהמצב הקיים כיום.

לאן מופנים המשאבים?

לפי השיטה הנהוגה כיום, מתבזבזים משאבים רבים לריק. מניעת פשעים מתחילה במודיעין מסכל, מעצרי מנע, חקירה, שיפוט וכליאה של עבריינים, ולשם כך יש להפנות משאבים לבילוש, מודיעין וחקירות, תוך הפניית דגש מיוחד לחשיפת יעדי אדם בפשע המאורגן, גוף בעל יכולת פעולה ארוכת טווח המחולק לפי תחומי הפשע, לדוגמה: יחידות המתמחות ברצח, שוד, סמים, פריצות, גניבות, שחיתויות ועוד. יחידות נושאות אלו, יטילו את כובד משקלם על חשיפת כל שרשרת הפשע, החל "בחיללים" הפשוטים ועד "לבוסים" הגדולים הנהנים מביטחונם בראש הפירמידה, הם שיביאו ללכידתם, הבאתם בדין והרחקתם מפגיעה נוספת בציבור לתקופות ארוכות.

על המשטרה להפנות משאבים להקמת מתקני מעצר בעדיפות על הקמת מתקני משטרה מפוארים ומנקרי עיניים. כמו כן, יש להשקיע רבות בטכנולוגיות המתקדמות והכשרת כוח האדם האיכותי לצרכי מודיעין ובילוש.

מאיפה יגיעו התקציבים?

על מנת להתחיל וליישם את טיוב משטרת ישראל, יש צורך בתקציבים רבים. לכן חובה להקים ועדת חקירה ממשלתית, אשר בין חבריה יהיו נציגי הרשויות הנוגעות בדבר, בעלי מקצוע מנוסים מהמגזר הפרטי, כמו: קרימינולוגים, שופטים בדימוס, קציני משטרה בדימוס, ואחרים במטרה להבין ולקבוע את מהות והיקף הפשע והפשע המאורגן בישראל, את דרכי הטיפול בו וכמובן את סדרי העדיפויות והתקציבים שיוקצבו למטרה זו.

ועדת החקירה הממשלתית גם תחקור ותברר את אזלת ידה של המשטרה לעמוד ביעדיה. ותמליץ לממשלה על רפורמה משטרתית חדשה, הכוללת את מבנה המשטרה, תפקידי המחלקות השונות במשטרה, תקציבי המשטרה, חוקי מעצר וחוקי ענישה חדשים ונדרשים, דרכי ענישה מרתיעה, דרכי שיקום עבריינים במהלך כליאתם ודרכי שיקום האסירים לאחר שחרורם.

ועדת החקירה הממשלתית

חובה עלינו להבין כי בלי ועדה שכזו, לא יחול כל שינוי מהותי ברמת הפשע והשחיתות, והמשטרה לבדה לא תוכל להביא לסיכול פשעים, לירידה וכלימה ברמת הפשיעה, הבאת העבריינים לדין וכליאתם לאחר הרשעתם כחוק.

ללא התערבות אמיתית במצב הקיים, ימשיך הציבור לשלם פעמיים, גם במיסים וגם כקורבן הפשע. חשוב להתחיל כבר מהיום ויפה שעה אחת קודם.

יגאל אנקורי

סגן ניצב בדימוס,

קצין המודיעין והבילוש של מחוז תל אביב לשעבר

יו"ר זמני של התנועה